

Nagy volt még a haláloságyán is. Ez a legnehezebb harc minden ember életében, amikor komolyan és visszavonhatatlanul szemtől-szembe elibénk lép a halál. Itt mutatkozik meg, ki az igazi férfi, és Tinódi, ez az elevenhitű kóbor lantos férfiasan, mosolyogva fogadta a halált. Nádasdy Tamás, bizalmas embere állt ott mellette Sárvárott — mintha ez is szimbólum lenne, hogy nem saját otthonában halt meg —, ez értesít bennünket végső perceiről, tőle tudjuk, hogy haldokolva tréfálkozott és ráparancsolt — Perneszyre — hogy ne maradjon itt a földön sokáig, kövesse hamar őt. Ugyanez az ember írta Nádasdynak 1556. január végén: „Tinódi Sebestyén megvetvén már ezt a halandó muzsikát, elment a mennybéliekhez, hogy ott az angyalok között sokkal jobbat tanuljon“. Mi pedig, akik húsz évig szomorú lélekkel idéztük újra időszerűvé vált alakját a költővel, mert nemzetünk ismét vérzett a fájdalmak keresztjén, most — amikor talán újabb évezednek vetjük meg alapjait — büszke örömmel újítsuk meg emlékezetét. Testi mivoltában elmosódik előlünk, de lobogó nagy lelke fölibénk magasodik közel négyszáz esztendő távolából, mint nemzeti küldetésünk nagy tanúja.

*Zimándi Pius*

## ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL

Napjainkban pályaudvarokon, várócsarnokokban és általában azokon a helyeken, ahol sok ember fordul meg, nagybetűs felírásokon olvashatjuk ezt a figyelmeztetést: *Óvakodjunk a kémektől!*

Most vessük fel magunk előtt a kérdést: kik azok a kémek és miért kell tőlük óvakodnunk?

Hogy erre megfelelhessünk, tudnunk kell azt, hogy minden országnak a saját védelme, biztonsága érdekében ismerni kell a szomszéd országok viszonyait.

Egyrésztől tudnia kell azt, hogy a szomszéd ország nem fegyverkezik-e, és ha fegyverkezik, milyen erős fegyverekkel szereli föl magát? Másrésztől tudnia kell, hogy a szomszéd országnak hol vannak katonai erői, rakétái, utai, gyárai, amelyeknek háború esetén jelentőségük lehet.

Csak az az ország, amelyik az ilyen és ezekhez hasonló dolgokat tudja a szomszédairól, csak az védekezhetik háborúban eredményesen szomszédai támadása ellen.

Ezeket a dolgokat, amelyeket katonai titkoknak is nevezhetünk, minden ország féltékenyen őrzi és rejtegeti a szomszédai előtt. Viszont a szomszédok minden igyekezetükkel azon vannak, hogy ezeket a titkokat megtudják.

Ennek a földérítésnek persze éppen az egyes országok elővigyázatossága miatt, csak titokban lehet történnie és azokat az egyéneket, akik ennek a titkos földérítő munkának a végzésére vállalkoznak, nevezzük kémeknek.

Mióta ember él a földön és az egyik ország vágyik a másiknak a földjére, gazdagságára, háborúskodás mindig volt és így kémek is mindig voltak.

Már a Bibliában, Mózes IV. könyvének 13. részében meg van írva, hogy Mózes, amikor a pusztai vándorlás vége felé Kánaán határaitra érkezett, Párán pusztájából férfiakat küldött Kánaán földére, azzal a parancssal, hogy: „szorgalmasan meglássátok a földet, minémű legyen, és a népet,

aki lakozik abban, hogyha erős-é vagy erőtlén? hogyha kevés, vagy sok-é? És minémű városok, amelyekben lakozik, hogyha táborban-é, vagy erősségekben lakik?"

A régi nagy világbirodalmak urai, egyiptomiak, görögök, perzsák, rómaiak, mind nagy hírszerző irodákat tartottak fel és ez irodák munkájának jutalma nem egy diadalmas ütközet, vagy elfoglalt ország lett. Hogy csak a legismertebb esetet említsük föl: közismert, hogy Xerxes perzsa hadai Kr. e. 400 körül megtámadták a görögöket. Az ország határát Leonidas spártai király védte maroknyi csapatával. Am hiába voltak a görögök kevesen, a fészküket védték, az otthonaikat és ez a tudat annyira megsokszorozta erejüket, hogy nemcsak föltartóztatták a támadó perzsákat, hanem meg is verték őket. A hódításra töre Xerxes ekkor cselet eszelet ki. Pénzért rávett egy fogságba került görögöt, hogy árulja el, hogy lehetne a vitéz görögök hátába kerülni és amikor ezt megtudta, az áruló görög vezetése mellett, egy titkos ösvényen átlopta hadseregét a hegyen és a vitéz görögöket két oldalról támadva, megsemmisítette.

Amit nem tudott elvégezni a kard, elvégezte a ravaszság. Amit nem tudott megnyerni a katona, megnyerte a kém!

A történelem későbbi nagy hadvezérei is mind alkalmazták hadjárataik során a kémkedést és katonáink már az elmu't 1914—18-as háborúban is a szerb és az orosz kémek százait tették ártalmatlanná.

Ezek sokszor ártatlan munkásembernek, árusnak vagy iparosnak öltözve férköztek katonáink bizalmába és velük elbeszélgetve, kiszedték titkaikat és azokat a legfondorlatosabb módon juttatták el megbízóikhoz.

Volt úgy, hogy ha például hat tábori ágyú érkezett a községbe, akkor hat borjút hajtottak ki a legelőre, amit a szomszéd falu tornyából könnyen megszámolt az ellenség. Ha nehéz ágyúk jöttek, akkor ugyanannyi ökröt vertek ki, ha lövesség, akkor csikókkal kergetőztek a réten és ha gyalogság, akkor csak játékos iskolás gyermekek.

A felvonulási irányt füsttel, tüsszel, fényjelekkel tudatták és vegyszerekkel még a füstöt is meg tudták festeni, hogy annak a színével adhasák le megbízóinknak a megbeszélte jelet.

A trianoni béke után, amikor gyűlölködő szomszédaink nagyon jól tudták, hogy a ránkényszerített láncot nem sokáig fogjuk túrni, különösen kifejlődött szomszédainknál az ellenünk való kémkedés.

Nemcsak beküldött kémek útján, de a hatalmuk alatt élő magyarok itt lakó rokonai útján is igyekeztek megtudni, hogy nem készü'nek-e a magyarok? Van-e ágyújuk, fegyverük? Mennyi van? Hol tartják? Melyik határészen csoportosítják? stb.

A kémek munkája nemcsak háborúban folyik, hanem békében is. Ami természetes is, ha meggondoljuk, hogy minden jól vezetett ország a békében készül föl a háborúra.

Ha azonban elismerjük azt, hogy a kémek munkájának már a békében jelentősége van, akkor beláthatjuk azt is, hogy ez a jelentőség a háború kitörésével csak fokozódik.

Ha tehát óvatossággal, vigyázattal már a békében lehetetlenné kell tennünk a kémek munkáját, ennek az óvatosságnak, vigyázatnak a sokszorosára kell fölfokozódnia a háborús időkben.

Ilyenkor minden idegen gyanús, aki katonai dolgok iránt érdeklődik.

A kém nemcsak férfi lehet, hanem nő is. Nemcsak felnőtt, hanem fiatal diák, sőt leány is, akiket vagy pénzzel, vagy fényes jövő ígérgetésével megvásárolt magának az ellenség. Munkája közben fölhasználja a megtévesztést, a hitetést, a hazugságot és sokszor a barátság vagy éppen a szerelem álarcában közeledik ahhoz, akitől a titkokat ki akarja csalni.

Már a most folyó háború alkalmával történt, hogy az egyik falusi leány munkát kapott a gyárban. Röviddel ezután a leány apja melé egy idegen telepedett le a vasárnap délutáni borozgatás alkalmával a szövetkezeti ivóban és érdeklődni kezdett a leánya felől. Még borocskát is fizetett a bácsinak, amikor látta, hogy ez az ital hatása alatt könnyebben beszélget és megkérte a bácsit, hogy engedje meg, hogy megismerkedhessen a leányával, akit ő már látásból ismer. Az apa örömmel engedett a rokonszenves fiatalember kérésének, hiszen még leánya jövője is megfordult az eszében és elvitte a házához az idegent. Odahaza az anya is megörült és a leány is szívesen fogadta a fiatalembert. Csak akkor esett gondolkozóba, amikor a fiatalember egy néhány látogatás után fényképezőgéppel ajándékozta meg és arra kérte, hogy csináljon neki egy néhány gyári felvételt, mert érdekelné az, hogy hol dolgozik.

Az élénk eszű leány, akit a gyárban megfélemlően kioktattak, azonnal látta, hogy miről van szó és jelentette a dolgot a csendőrségnek, amely rövid nyomozás után megállapította, hogy a rokonszenves udvarló egyike a legveszedelmesebb kémeknek.

Egy másik alkalommal az egyik nagyváros közelében dolgozó vasúti őrhöz állított be egy idegen és elbeszélgetve kifejtette az őrnek, hogy az ilyen magános helyen milyen jó volna egy rádió.

Amikor az őr arra hivatkozott, hogy nincs erre pénze, az idegen boldogan ajánlotta, hogy neki használaton kívül van egy készüléke és ha az őr megengedi, ő fölszereli.

Föl is szerelte és csak egy szemfüles vasúti mérnöknek sikerült fölismerni az ide-oda kihúzgált drótokban egy nagyteljesítményű rövidhullámú adóberendezést, amelyen az idegen rádiózás ürügye alatt még az elvonuló katonavonatok számát is jelentette valahová.

Se szeri, se száma a vasúton utazó kémek ügyeskedéseinek.

Az egyik tűzérési löterünk közelében van egy kaszáló. A múlt ősszel az egyik boglyában a szénahordó földművesek egy viseltes papi ruhát találtak. Jelentették a dolgot a csendőrségnek és az visszahelyeztette a ruhát a boglyába és lesbe állt. Alig néhány nap múlva a lőtér felől egy kupecforma férfi érkezett, aki a boglya árnyában lehányva a rajta levő ruhát, sietve igyekezett magára szedni a papi öltönyt.

A kém előtt nincs semmi szent.

Vigyázzunk azért, ha idegen kerül a községünkbe, társaságunkba és ne beszéljünk előtte a hadsereg dolgairól.

Sok minden, amit mi jelentéktelennek tartunk, az ő számára jelentős lehet és a katonasággal kapcsolatos bármily kis dolognak az elárulása, közlése a kémek által fölhasználva okozhatja igen sok testvérünk, barátunk romlását, pusztulását is.

Tartsuk azért hazafias kötelességünknek az óvatosságot és otthonunkban is, utazás közben is vigyázzunk az idegenekkel való társalgásra! Óvakodjunk a kémektől!

Szendrey László